
Muž, který nevrhá stín

Karel Kostka Cubeca

PROLOG

5. dubna 1752, Richmond, Virginie
(horký slunečný den, bezvětří)

Dražebník organizující a řídící dražbu pozvedl ruku a počkal, až se shromáždění uklidní.

Ačkoli až do této chvíle vyjadřoval výraz jeho tváře spíše napětí než pohodu, teď se na ní rozhostil spokojený úsměv.

Jordan Hepburn odvedl skvělou práci, pomyslel si. Ani jeden z dražitelů díky ní neodešel v dosavadním průběhu dražby, naopak. Mnoho jich přicházelo až nyní. Jak by také ne, když Jordan široko daleko roznesl zprávu, jejímuž sdělení nešlo odolat. Tentokrát se nebudou dražit jen běžní otroci, ale bude se v závěru dražby nabízet mimořádný kus. Tak mimořádný, že každý toužil přijít se alespoň podívat.

Dražebník byl starý zkušený obchodník a vycítil příležitost. Takto nažhavené dražitele, tedy účastníky dražby, a všudypřítomné šmíráky už roky nezažil, jestli vůbec někdy. Jen neudělat chybu.

Původně měl po návratu z Afriky celý nyní rozprodávaný náklad otrokářské lodi odkoupit Benjamin White, Jordanův obchodní partner a největší majitel polností v okolí Richmondu ve Virginii, tedy na východním pobřeží severoamerického kontinentu v jihoatlantské oblasti, ale poté, co mu bylo oznámeno, že jeho syn právě na Jordanově výpravě za lovem otroků zahynul, odmítl koupit byt jediného otroka uloveného při této cestě.

Stáhl se do sebe a s nikým nepromluvil. Údajně jej z té zprávy trefil šlak a ležel neschopen pohybu ve své posteli. Dokonce už byl prý povolán i kněz kvůli poslednímu pomazání. Týden Benjamin nikdo neviděl, vlastně nebyl viděn ani jediný člen jeho rodiny.

Některé hlasy dokonce tvrdily, že spáchal sebevraždu, ale ověřit to nebylo možné, protože jeho sídlo bylo pečlivě střeženo vybranými dozorci, a že jich Benjamin měl...

Dražebník pozoroval tišící se dav a pořád nedával ruku dolů. Věděl, jak s napjatými a nadřazenými muži pracovat, a uměl je dokonale odhadnout. Cena, kterou Jordan požadoval za otrokyni, nebyla malá.

Naopak, byla násobně vyšší než za běžnou otrokyni. Dražebník ji dlouho odmítal přijmout, ale teď si najednou uvědomil, že právě ona vysoká cena byla tím hlavním lákadlem, kterému nedokázali muži odolat. Motivovala je totiž k zásadnímu souboji o to, kdo si může dovolit víc. A muži rádi soupeří a rádi se předvádí, když jde o něco „pořádného“. Rázem se rozhodl k odvážnému kroku.

Našel očima Jordana, dvakrát lehounce pokývl hlavou a bez jeho souhlasu se rozhodl zvýšit o své vůli cenu dražené otrokyně čtyřikrát. Učinil tak zcela spontánně, i když zatím jenom v duchu.

Vydal pokyn, a když dva dozorci vyvlekli na dřevěné pódium téměř nahé mladičké děvče, neobyčejně vysoké a půvabné, vykřikl: „Gentleman, který nebude skoupý a šetřivý a který si tuto urozenou otrokyni zakoupí, dostane skvělou protihodnotu.“

Pak následovala sprška pochvalných vět, včetně několikerého ujištění, že černoška je zaručená panna, pochází z urozeného královského rodu a je velmi učenlivá.

Poté konečně nahlas vyslovil intuitivně navýšenou cenu. V davu zahučelo, kdosi pískal a pár mužů začalo dupat. Většinu dražitelů poklesla čelist, protože požadovaná cena byla daleko vyšší než ta původní a rovnala se ceně deseti běžných otroků mužského pohlaví, kteří byli obvykle dražší než otrokyně.

Čelist poklesla i majiteli černošky Jordanu Hepburnovi, protože si myslel, že dražebníkovi z vedra přeskočilo. Vždyť už tak byla cena neskutečně vysoká, a ten idiot ji ještě zčtyřnásobil.

I ostatní dražitelé si mysleli, že přemrštěnou cenu nikdo nezaplatí, a hudovali něco o nenažrancích, ale kupodivu, po prvotním nezájmu, kdy už se zdálo, že se kupec opravdu nenajde, kdosi zvedl ruku. Jako by spadla hráz.

Najednou se našli další zájemci, kteří s brunátnými obličejí začali hrát vysokou hru. Tak vysokou, jaká se na tomto trhu ještě nikdy nehrála. Také se do ní vrhli nejbohatší otrokáři z široka daleka, kteří ve skutečnosti nesoutěžili o dívku, ale o osobní prestiž. A na té nehodlal nikdo z nich šetřit. Nešlo už o Fayolu, jak se otrokyně jmenovala, ale opravdu především o ega mužů.

Nakonec se cena z čtyřnásobku vyšplhala na téměř osminásobek původního Jordanova požadavku. A každý, kdo přihodil alespoň pár drobných, se tvářil, jako by mu pro tu chvíli, kdy byl ze všech nejvýš, patřil celý svět.

Pak se ovšem cena zastavila, a i přes pobídky dražebníka už se další šilelec, který by ještě přihodil, nenašel. A to i přesto, že dražebník nechal černošce sundat jediný kousek bílého oděvu, pod kterým dosud skrývala svoji nejintimnější nahotu.

Stála tu teď v celé své přirozené kráse, musela se otáčet dokola, zvedat ruce a předklánět se. Otevřená ústa dražitelů dávala znát, co s nimi takový pohled dělá, ale nikdo už nenašel odvahu připlácet.

Ten, který dal poslední nabídku, rychle bledl. V zápalu boje nezávažil dobře své možnosti, chtěl si užít jen chvilku slávy a byl si jist, že někdo dá i po něm víc. Nedal.

„Můj Bože, jsem v prdeli,“ zašeptal a na chvíli ztratil rovnováhu.

„Prodáno poprvé, prodáno podruhé, prodáno po...“

„Jednou tolik navrch,“ ozvalo se v poslední chvíli z davu a rázem všichni zmlkli.

Ticho by se najednou dalo krájet.

„Prosím? Přeslechl jsem! Já, já...“ zakoktal dražebník.

„Dvakrát tolik navrch,“ pronesl muž nabízející astronomickou sumu spíše potichu než nahlas a vydal se k pódiu.

Dražebník byl zmatený: „Vy chcete zdvojnásobit nejvyšší nabídku, která byla zatím podána?“

„Myslím, že mluvím jasně. Nemám chuť se tu s někým přetahovat. Nějak vám to přestává pálit, Jamesi. Samozřejmě že zdvojnásobuji nejvyšší nabídku.“

„Pak tedy, pak tedy..., pane, je zboží vaše. Samozřejmě. Já...“

„Dokončete řádně dražbu, Jamesi, copak nevíte, že je třeba podle protokolu a pravidel...“

„Ale jistě, samozřejmě. Gentlemani, slyšeli jste poslední nabídku, kterou přednesl vážený pan Benjamin White. Částka je opravdu nevídaná, dá někdo víc? Tak ještě jednou: Dá někdo víc?“

Nikdo už ruku nezvedl, ale mnozí kroutili hlavami a hluboce oddechovali. Tahle dražba rozhodně vstoupí do dějin Richmondu. Pokud se Benjamin White nezbláznil, neexistovalo žádné rozumné vysvětlení sumy, kterou vyslovil.

„Ježší Kriste, tohle ne,“ zašeptal Jordan Hepburn, „tohle ne!“

Zrovna Benjaminovi nesmí být tato otrokyně prodána! Nastane konec světa, až zapůsobí jed, a za své peníze bude vlastnit jen studenou mrtvolu, uvažoval zběsile, proč zrovna on? Už jsem ho připravil o syna a teď tohle...

„Pan Benjamin White poprvé, podruhé, potřetí!“

Zvuk kladívka úplně zanikl v řevu, který dav spustil. Ještě nikdy nikdo nezapltil za otrocka, navíc jenom pouhou otrokyni, tak nevídanou a šokující sumu. Benjamin White pokynul dvěma mužům, kteří jej doprovázeli, aby černošku odvedli, a sám vysázel dražebníkovi hned na místě odklepnutý obnos. Muži mezitím nasadili černošce kolem krku železný obojek, sešroubovali ho a opatřili řetězem. Pak za řetěz zatahli a přinutili dívku sejít ze schodů dolů.

„Jdeme,“ pronesl Benjamin White tiše, a aniž by na děvče pohlédl, otočil se a odcházel uličkou, kterou dražitelé mezi sebou vytvořili.

Za ním kráčel první z jeho mužů a odváděl na řetězu stejným směrem otrokyni, druhý muž průvod uzavíral a s nachystaným bičíkem byl připraven sjednat nápravu, kdyby se otrokyně odmítala podřídít. Kolovaly totiž zvěsti, že je divoká a nepoddajná. Ale teď se nic z těch řečí nepotvrzovalo.

Kráčela tiše a pokojně, dívala se do země a vypadala, že je duchem někde úplně jinde. Najednou se davem prodral Jordan Hepburn a postavil se před Benjaminu: „Benjamine, za smrt tvého syna nemůžu, opravdu, věř mi...“

„Zmiz,“ podíval se na něj oslovený utrápenýma a zčervenálýma očima, „dal jsem ti ho na starost a tys ho nechal umřít...“

„U všech svatých nenechal. Nemůžu za to. Zrovna jsme byli na lovu, když spadl z lodi. Nechej si ji zadarmo, nic za ni nechci,“ ukázal prstem na právě zakoupenou otrokyni, „jen mi prosím odpust. Jak jsem ti říkal, celá plavba byla divná, na zpáteční cestě se přímo v kajutě mého prvního důstojníka ob-

jevila šamanka v modrých šatech, ona přivolala déšť a způsobila smrt mladého Portmana, třeba měla prsty i ve smrti Camerona, jenomže z lodi zase hned zmizela, možná...“

Benjamin White sklopil oči a pak neobyčejně rychle šlehl bičíkem, který třímal v ruce. Na Jordanově tváři se okamžitě vytvořil zkrvavělý šrám. Chytil se za něj a ještě jednou se pokusil se svým sokem usmířit: „Benjamine, prosím...“

Největší a nejbohatší otrokář v kraji už mu ovšem nevěnoval ani pohled. Odstrčil ho a vykročil se svými muži a s otrokyní dál. Kroky slyšet nebyly, jen zvonění řetězu vyvolávané chůzí dávalo přihlížejícím znát, že debata je u konce.

Otrokyně rozuměla anglicky docela dobře, a pochopila, že jádrem sporu je smrt otrokářova syna. Kdyby věděli, že já jsem byla tou, která jej strčila z lodi do moře, pomyslela si, asi by se mi pomstili hned tady na místě. Nebo to neznámý otrokář ví a nějak se dozvěděl, že jeho syna zabila ona?

Lekla se a zvedla hlavu. Měl to vědět jen Oliver, ale co když se někde zmínil... Úlekem zaškobrtla a sotva se udržela na nohou. Proč by ji jinak kupoval, kdyby si s ní nechtěl vyřídit tu špatnou věc, kterou udělala? Jen jsem se bránila, chtělo se jí křičet: Nechtěla jsem nikoho zabít!

Než ovšem stihla dokončit myšlenku, muž, který ji držel na řetězu, jí smýkl a zavrčel: „Dávej pozor, krávo.“

Dozorce, krácející vzadu, ji švihl přes záda i přes zadek a dodal: „Jestli nebudeš poslouchat, seřežu tě, že se nepostavíš!“

Benjamin White pootočil hlavu, a aniž zpomalil chůzi, oba upozornil: „Jestli mi ji poškodíte, nechám seřezat já vás!“

Fayola se dávivě rozkašlala.

„Už z vás zvrací a já budu za chvíli také, jestli se nezačnete chovat slušně,“ zahrozil.

ČÁST PRVNÍ

Svatba a únos z Afriky, L. P. 1751

Příběh královské dcery Fayoly z druhé poloviny 18. století začíná na území dnešní Nigérie, ležící ve východní části západní Afriky na pobřeží Atlantského oceánu v oblasti Guinejského zálivu, ale jeho podstatná část se následně odehrává v Jižní Karolíně. Jméno Fayola, které znamenalo „štěstí chodící s uznáním“, dali rodiče své dceři proto, aby předznamenávalo její skvělou životní dráhu, protože kdo jiný tvoří budoucnost než děti?

Chimezie, král určený bohem, jak ostatně jeho jméno napovídalo, otec princezny Fayoly, byl štěstím bez sebe, když se mu po dlouhých měsících podařilo v polovině roku 1751 vyjednat skvělý a vysněný sňatek s princem Chinedu, prvorozeným synem mocného vládce sousedního území (dnešního Kamerunu).

„Co se mi povedlo, je naplněný sen,“ šeptal večer manželce, aniž tušil, že by bylo mnohem lépe, kdyby se mu to nepovedlo. Ale lidé nikdy nemohou s určitostí vědět, zda krok učiněný teď bude tím nejlepším pro potom.

3. září 1751

Období dešťů, kdy potoky vod z nebe zmáčely krajinu nedaleko pobřeží oceánu a vzdušná vlhkost vyvolávala na každém lidském těle úporné pocení, končilo. Teploty kolem třiceti stupňů byly sice příjemné, a to dokonce i v noci, ale množství bláta znemožňovalo pohodlnou cestu nevěsty za ženichem.

Poslední dny našťestí přinesly zvrát. Bahnité stezky se začínaly zpevňovat a to bylo neklamně znamením, že přichází období sucha, které se až do března

ponese v duchu ostrého žhnoucího slunce a severovýchodního větru, který přivane prach a písek až z pouště.

Shromáždění lidu se sešlo v královské vesnici hned ráno, což nebývalo obvyklé, ale král Chimezie, určený bohem, jistě věděl, proč svůj lid svolal tak časně. Lidé postávali i posedávali před přístřeškem, v němž se rozkládal pevný dřevěný trůn obložený čerstvě natrhanými květy a svěží trávou. Když se konečně objevili královi nejbližší, v davu zahučelo.

Nejdříve přicházeli skvěle vyšňorení strýcové, za nimi tety, pak jejich potomci, následně přišlo osm králových dětí, pak jeho matka, hned za ní manželka a nakonec sám král. Byl bosý, kolem pasu měl roušku bílé barvy a přes ramena lví kožešinu. Kolem krku měl korále z broušených barevných kamenů a na pravém zápěstí náramek z ryzího zlata. Ze stejného kovu měl v jednom uchu velkou náušnici a na hlavě cosi, co vzdáleně připomínalo korunu. V ruce držel hůlku a s potěšením pohlížel na stovky lidí, kteří si přišli poslechnout jeho řeč.

„Mí lidé,“ zahřměl jeho hlas až nepatřičně vysokým hlasem, „vyslechněte mne teď nejenom jako svého krále, ale také jako otce překrásné dcery, pro kterou jsem připravil skvělý zítřek, a to na mnoho dnů.“

Ti, kteří dosud seděli, se postavili, a pak jako na povel zvedli ruce společně k nebi i s těmi, kteří už stáli dříve. Šaman kmene začal zpívat a ostatní se k němu postupně přidávali. Šlo o oslavnou píseň, jakousi domorodou hymnu, při které zpěváci začali podupávat a vlnit se v bocích. Jen co píseň dozněla, král pokynem hlavy poděkoval a posadil se na trůn. Lidé zůstali stát, protože sednout si před králem znamenalo hrubou neslušnost, která se trestala holí.

„Mí lidé,“ oslovil král posluchače znovu, „svolal jsem vás, abych vám oznámil velkou výpravu. Vydáme se na území cizího kmene, ale jdeme tam přátelsky, jdeme jednat, osvobodovat a dávat, spojovat, nikoli dobývat. Nebudeme na jejich území nic brát, nebudeme se svářit a nebudeme se bít. Ale budeme slavit, tančit, jíst a pít, protože nás čekají nádherné zítřky. Tak jako dnes svítí slunce, tak budou naše srdce zářit radostí a štěstím. Zatřese se světem a zastavíme vítr, protože moje nejkrásnější dcera Fayola bude provdána za prince Chinedu. Velká území dvou království spojíme v jedno a staneme se říší, na kterou si netroufne ani ten nejodvážnější nepřítel. Navždy zavládne mír a my budeme těmi, kteří o něj budou pečovat. Nová krá-

lovská dynastie, kterou založí Chinedu a Fayola, bude začátkem blahobytu, štěstí a míru. Fayolo, přístup!“

Za nejvyšší chýší se objevil průvod tvořený třicítkou žen. Měly na sobě pouze bederní pásy a délka jejich prsů naznačovala, že jde o matky, které už odkojily hodně dětí. Za nimi pak kráčelo snad padesát mladších děvčat, která měla ještě malá a pevná prsa. Šlo zjevně o neprovdaná děvčata, která na mateřství stále čekala.

Za nimi pak kráčela nádherná vysoká dívka ušlechtilého vzezření. Měla dlouhé a tenké nohy, stejně jako ruce. Svoji výškou všechny převyšovala, její krok byl pomalý a vznešený, jako by každický sval v jejím těle v dokonalé harmonii inicioval pohybové kreace. Zdálo se, že nekráčí, ale že se vznáší nad zemí. Oděná byla do bederního pásu ostře červené barvy, jinak na sobě neměla nic.

Davem obdivně zahučelo a lidé jí začali provolávat slávu, mnozí vykřikovali nejrůznější přání, jiní se dovolávali její přízně a ti nejodvážnější nabízelí své služby. Fayola se ovšem tvářila tak, jako by se jí nic z ruchu kolem netýkalo. Byla vychována jako budoucí královna a schopnost povznést se nad ubohost a špínu reálného světa tvořila základ její výchovy. Žila v královském domě obklopena vším možným dostupným luxusem, měla zástupy sloužících, které jí plnili vše, co jí jen na očích spatřili.

Tříkrát denně koupel v jasmínové vodě, dvakrát denně jemná masáž celého těla, výuka zpěvu, společenského chování, výuka tance a odívání, výuka jazyků a rétoriky, to je jen malý výčet z toho všeho, co naplňovalo její dosavadní život. Život v přepychu, myšleno pohledem afrického domorodce, považovala za samozřejmost, protože až na drobné výjimky nikdy neopouštěla královské chýše a zahrady, a proto neměla přehled o tom, čím vším se ubíral obyčejný lidský život.

Otec, král Chimezie, ji miloval upřímnou láskou, byla to nejenom jeho nejstarší dcera, ale dcera nejoblíbenější a nejmilejší. A hlavně – nejchytřejší z celého kmene. Nikdy nikdo, kam až sahaly vzpomínky pamětníků, nevěděl a neznal tolik, co ona. Možná k tomu přispěl fakt, že když byla malým děvčetem, pomáhal s její výchovou, než zemřel, staříčkový misionář z velkého kmene na severu, který ji učil divné věci, dokonce i cosi o nějakém velkém Bohu, sídlícím nahore nad mraky.

Dokázala misionáře, muže malého vzrůstu s velmi tmavou kůží a směšně rozpláclym nosem, pozorně poslouchat hodiny a dny, a kolikrát pak mluvila

sama o věcech, kterým nikdo nerozuměl. Kolik jen toho staříčkový muž věděl a znal! O co byl menší než nejmenší muži jejího kmene, o to měl větší srdce a ještě větší rozum. Uměl hovořit i zajímavým cizím jazykem, naučil ji nějaká slova a nějaké věty, ale většinu času mluvil jazykem domorodým, kterému rozuměli všichni. Občas chtěl, aby jej poslouchali i ostatní lidé z kmene, ale než se mu podařilo vzbudit u nich zájem, onemocněl a začalo jeho docela dlouhé umírání.

Právě v tu dobu za ním malá Fayola den co den chodila. Vlastně za ním kromě ní nechodil už nikdo, občas jen vypomohla s péčí jedna ze starých žen, ale to pouze ve chvílích, kdy mu bylo hodně zle. Fayola převzala od starého muže jeho znalosti, a proto toho tolik věděla, pomyslel si král Chimezie. Tolik, že se jí žádný muž ani žádná žena nemohli rovnat. Přitom se nikdy nepovyšovala, svoji inteligenci v zásadě skrývala, aby měla klid. Dokonce se i přetvařovala a dělala se hloupou, jinak by s některými lidmi nevydržela. Zvláště ti nejhlupejší měli občas potřebu ji před ostatními zesměšňovat a shazovat.

Vždycky žasl nad její povahou – nikdy nevyvolávala žádné spory, podřizovala se s úsměvem všem těm otravným ceremoniálům, které už od malička musela jako princezna absolvovat, a její srdce, jak se zdálo, bylo naplněno jen trpělivostí, láskou a radostí. Na druhé straně byla divoká, když dostala volnost a svobodu a mohla si hrát s ostatními dětmi. Fyzickou zdatnost doplňovala bystrým rozumem, a tak skoro vždy dosáhla svého. Dokonce i tam, kde ostatní tvrdili, že to nejde, našla cestu, kterou to šlo.